

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

Mayıs 2022 | Sayı 27

SOYKIRIM KANITLARI İFŞA OLDU

DOĞU TÜRKİSTAN
BASIN VE MEDYA DERNEĞİ
شەرقىي تۈركىستان ئاخبارات ۋە مەدەنىيەت جەمئىيىتى

BİZİ SOSYAL MEDYA
HESAPLARIMIZDAN
B TAKİP EDEBİLİRSİNİZ

DOĞU TÜRKİSTAN, ÇİN İÇİN NEDEN ÖNEMLİ?

Çin Doğu Türkistan'dan vazgeçer mi?

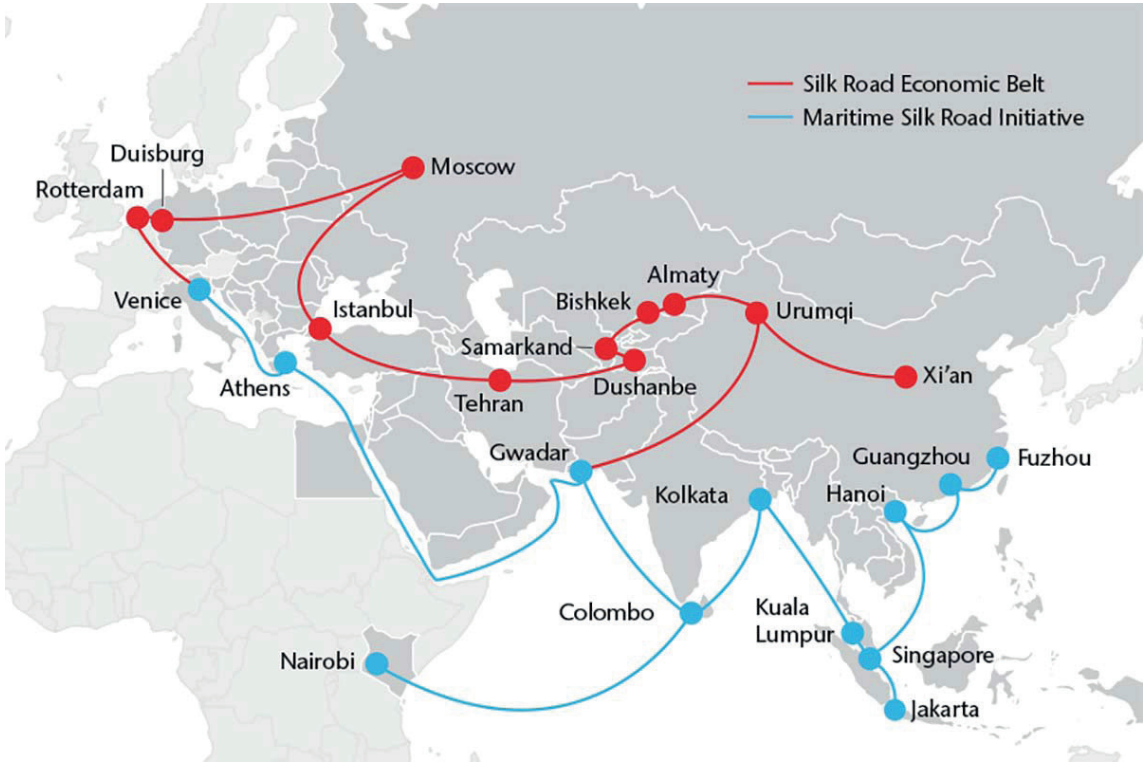
Doğu Türkistan ve Çin meselesi olarak zaman zaman medyaya yansıyan birtakım görüntüler görmekte fakat bu görüntülerin ardındaki nedenleri pek azımız irdelemekteyiz. İsterseniz Çin ve Doğu Türkistan arasında yaşananları birlikte tartışalım.

Çin Halk Cumhuriyetinin muazzam büyüklükteki nüfusunu düşündüğümüzde ekonomik bir başarısızlığı kaldıramayacağı tahmin etmek olasıdır. Buradan yola çıkarak yarı özerk olan Doğu Türkistan bölgesinin Çin için önemini anlamak bizler için son derece önemli olacaktır.

İlk olarak Doğu Türkistan zengin petrol yataklarına sahiptir. Zengin petrol yataklarına sahip bir bölge Çin gibi enerji tedarikinde dışa bağımlı ülkeler için son derece önemlidir. Çünkü Çin devleti ekonomik büyümesinin devamlılığını sağlamak için enerjiye ihtiyaç duymaktadır. Elbette ki Doğu Türkistan bölgesinde elde edilen enerji Çin gibi hem ulusal hem de küresel çapta büyüyen bir ülke için yetersizdir fakat bu durum görmezden gelinmemelidir. İkinci önemli neden ise Çin devleti nükleer silah talimlerini bu özerk bölgede yapmasıdır.

Üçüncüsü ve bence en önemlisi Doğu Türkistan bölgesinin sekiz ülkeye sınırının bulunmasıdır. Bu sekiz ülke; Moğolistan, Kazakistan, Rusya, Kırgızistan, Tacikistan, Pakistan, Hindistan ve Afganistan'dır. Doğu Türkistan merkeze tampon görevi yapmaktadır. Merkeze tampon görevi yapmasının yanı sıra İpek Yolundan esinlenerek oluşturulmuş "Bir Kuşak, Bir Yol" adlı projesinin Doğu Türkistan coğrafya-

sını kilit bir noktaya taşımış olmasıdır.

Proje iki kısımdan oluşmaktadır bunlar “İpek Yolu Ekonomik Kuşağı” ve “Deniz İpek Yolu” olarak adlandırılmıştır.

Projeyi oluşturan kara güzergahında altı koridor vardır. Bu koridorların yer aldığı ülkelere bakacak olursak bence durumu daha iyi anlayabiliriz. Bunlar: Çin - Hindicini Yarımadası Ekonomik Koridoru , Çin - Pakistan Ekonomik Koridoru, Çin - Orta Asya - Batı Asya Ekonomik Koridoru, Bangladeş - Çin - Hindistan - Myanmar

Ekonomik Koridoru, Çin - Moğolistan - Rusya Ekonomik Koridor, Yeni Avrasya Kara Köprüsü Ekonomik Koridoru dur.

Önemli bir kara ticaretine sahip olan Doğu Türkistan, Çin'in ekonomik büyümesini beslerken aynı zamanda dev nüfusunun istihdamını sağlayabilmesi açısından Çin'in gözden çıkarmayacağı sorunlu ama vazgeçilmez bir bölge olmaya devam edecektir.

Esmanur Kadak Yazdı

UYGUR GAZETECİLER BASKI ALTINDA...

Son günlerde Çin'in Uygur Türkeri'ne uyguladığı baskı gündem oluşturuyor. Bu baskının Uygur gazetecilerine de uygulandığına dikkat çekiliyor. Yapılan araştırmalara göre Çin'deki hapisteki gazetecilerin yüzde 40'ını Uygurlar oluşturuyor.

ABD Temsilciler Meclisi'nin bir grup üyesi, Dünya Basın Özgürlüğü Günü'nde aralarında Çin, Rusya ve Belarus'un da olduğu, gazetecilere karşı "baskıcı ve acımasızca eylemlerde" bulunduğu belirttiği bazı ülkelerle ilgili bir karar tasarısı hazırladı.

Gazetecileri Koruma Komitesi'nin (CPJ) 2021 yılına ilişkin bulgularına da atıf yapılan karar tasarısında Çin'in "basın için

dünyanın en kötü ortamlarından birine sahip olduğu ve ülke içinde ve dışında siyasi söylemleri kısıtlama altına almaya çalıştığı" kaydedildi.

Uygur kökenli Amerikan vatandaşı Behram Sintaş, babasının Çin'de tutuklu olan gazetecilerden biri olduğunu söylüyor.

Amerika'nın Virginia eyaletinde yaşayan Sintaş, "Amerikan hükümeti, babam gibi, Çinli yetkililer tarafından rastgele gözaltına alınıp tutuklanan çok sayıda Uygur gazeteci için sesini çıkarmalı" diyor.

Amerika'nın Sesi'ne (VOA) konuşan Behram Sintaş, dört yıldan uzun süre önce, Çin kontrolündeki Uygur gazetesi Xinjiang Civilization'ın (Şincan Medeniyeti) eski yazı işleri müdürü olan babası Kurban Mamut'la iletişiminin kesildiğini söylüyor.

Sintaş, bu yılın başındaysa babasının

Çinli yetkililer tarafından, Şincan Uygur Özerk Bölgesi'nin başkenti Urumçi'deki evinde gözaltına alındığını öğrenmiş.

Sintaş, “Şubat ayında, Urumçi'deki kızkardeşimden, babamız Kurban Mamut'un 15 yıl hapis cezasına çarptırıldığıyla ilgili dolaylı bir mesaj aldım” diyor.

Gazetecileri Koruma Komitesi'nin geçen Aralık ayında yayınlanan 2021 yılı raporuna göre Çin'de tutuklu bulunan 50 gazeteci var.

Bu gazetecilerin 22'si, Şincan bölgesinde yaşayan Uygur gazeteciler. Uygur gazeteciler, 2021'de Çin'de tutuklu olan toplam gazetecilerin yüzde 44'ünü, tüm dünyadaysa yüzde 7 buçüğünü oluşturmuştu. 2021 raporuna göre tüm dünyada 293 gazeteci tutuklu bulunuyor.

Washington'daki Uygur İnsan Hakları Projesi'nden Peter Irwin, VOA'e, Çin'in

uzun yıllardır Uygur gazetecileri hedef aldığı kaydediyor.

Irwin, “Uygur gazeteciler, Çin hükümeti için birçok yönden baskı altına alması ve tutuklaması en kolay hedefler arasındaydı” diyor.

Amerika'nın da aralarında bulunduğu bazı ülkeler ve hak örgütleri, Çin'i, Uygurlar'a kötü muamele yapmakla suçluyor. Çin, 1 milyondan fazla Uygur'u “yeniden eğitim” verileceği bahanesiyle toplamak, zorla kısırlaştırmak, zorla çalıştırmak ve gelişigüzel tutuklamakla suçlanıyor.

Amerikan hükümeti, 2021 yılı Ocak ayında Çin'in Uygurlar'a karşı muamelesini resmi olarak soykırım şeklinde nitelemişti.

Bu suçlamaları “yalan” olarak niteleyen Pekin hükümetiyse “yerel halkın Şincan'da güvenli ve mutlu bir yaşam sürdüğünü” iddia ediyor.

Gazetecileri Koruma Komitesi'nin Çin'de tutuklu bulunan gazeteciler listesi, 22 Uygur gazetecinin yarısının 2016 yılından sonra, geri kalanınınsa 2009-2014 yılları arasında tutuklandığını gösteriyor.

Irwin'e göre 2015 yılından önce bağımsız çalışan, blog ya da diğer yayın organlarını yöneten Uygur gazeteciler, yaptıkları işten ötürü hedef alındı.

Irwin, "2015 yılından sonra Çin hükümetinin koyduğu gelişigüzel kuralları izlemek için elinden geleni yapan Uygur gazetecilerin yine de tutuklanmaktan kaçınmadığını görüyorsunuz" dedi.

Tutuklu bulunan 22 Uygur gazeteciden dokuzu, Pekin'deki Minzu Üniversitesi'nden eski ekonomi profesörü İlham Tohti'nin eş kurucusu olduğu bağımsız internet sitesi Uyghurbiz için çalışıyordu.

CPJ raporuna göre Tohti, 2014 yılı Eylül ayında, "ayrılıkçılık" suçlaması nedeniyle ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

Washington'da yaşayan Uygur hakları savunucusu ve Tohti'nin kızı Cevher İlham, VOA'e, babasının internet sitesi için çalışan bazı Uygur gazetecilerin tutukluluk sürelerini tamamlamalarına rağmen hala hapse bulunduğunu söyledi.

Cevher İlham, "Bazıları 2019 ya da 2020'de serbest kalması gerekirken hala hapse" dedi.

Cevher İlham'a göre Çinli yetkililer Uygur gazetecileri baskı altına almakla kalmadı, aynı zamanda sansürlenmiş haber içeriklerini yaymaya çalışan Uygurlar'ı da hedef aldı.

İlham, "Kuzenim bir kontrol noktasında cep telefonunu yetkililere vermek istemediği, babamın bir fotoğrafını ve yazdığı bir makaleyi sakladığı için 10 yıl hapse mahkum oldu" dedi.

Çin'in Uygurlar'a karşı hak ihlallerini belgeleyen ve merkezi Norveç'te bulunan Uyghur Hjelp'in kurucusu Abduveli Ayup, CPJ'nin bulgularının "buzdağının görünen ucu" olduğunu söyledi. Ayup'un kurumu, Çin'de son yıllarda 40 Uygur gazetecinin tutuklandığını ortaya çıkarmıştı.

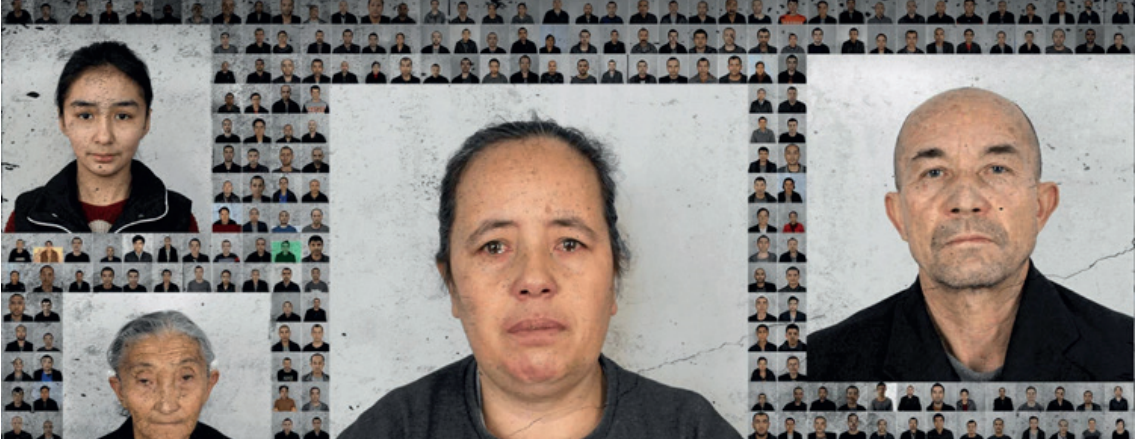
Ayup, VOA'e, "Bizim verilerimiz, en az 40 tutuklu Uygur gazetecinin Çinli yetkililer tarafından hapse atılan 400 Uygur aydınının arasında bulunduğunu gösteriyor. Uygur blogcularını, hükümete ait radyo ve televizyon kanallarının sunucularını da listemize katarsak hapse bulunan Uygur gazetecilerin sayısı en az 100'ü bulur" şeklinde konuştu.

Ayup, CPJ'nin raporunda sözü geçen 22 tutuklu Uygur gazetecinin sadece basın tarafından doğrulananlar olduğunun altını çizdi.

Kurban Mamut da eklendiğinde CPJ'nin tutuklu Uygur gazeteci listesinde 23 kişinin adının bulunacağını hatırlatan Ayup, "Basının henüz doğrulamadığı ve CPJ'nin tutuklu gazeteciler listesine girmeyen çok sayıda Uygur gazeteci, hapis yatıyor" dedi.

Necdet Buluz Yazdı

ÇİN'İN “UYGUR SOYKIRIMI” FOTOĞRAFLARLA BELGELENDİ

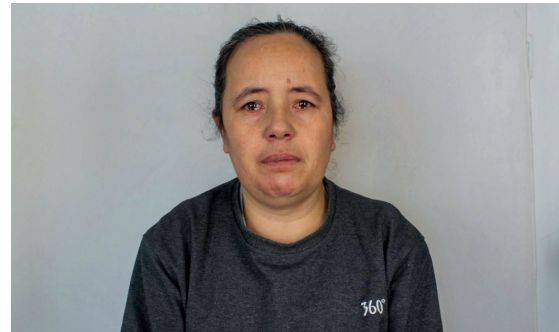
BBC aylarca inceleme sonucu, Doğu Türkistan'daki Çin'in Toplama kampları ve hapishanelerle ilgili bilinmeyen ayrıntılı 5 binden fazla fotoğraf ve bilgi, en az 2 bin 884 aralarında kişinin gözaltı kamplarına alındığını kanıtlayan verileri açıkladı.

Çin'in Doğu Türkistan'daki Uyghur Türklerine yönelik baskı politikalarıyla ilgili bugüne kadar bilinmeyen ayrıntılar, BBC'nin yayınladığı binlerce belge ve fotoğrafla ortaya kondu. Polis bilgisayarlarının hacklenmesi sonucu elde edilen belgeler, bölgedeki birçok kişinin sadece Müslüman oldukları için gözaltı kamplarına yerleştirildiğini gösteriyor.

İngiliz kamu yayın kuruluşu BBC, Doğu Türkistan'daki Çin'in “yeniden eğitim kampları” adını verdiği Toplama kampları ve resmi hapishanelerle ilgili bilinmeyen ayrıntıları içeren belgeleri aylarca inceledikten sonra yayınladı.

Çin, bölgedeki kampların sadece eğitim amaçlı olduğunu savunurken yeni yayınlanan belgeler, kampların bir hapishane

neden farksız olduğunu gösteriyor. Çin hükümetine ait belgelerde kampın silahlı gardiyanlar tarafından korunduğu görülüyor.

Toplama kampına alınan 50 yaşındaki Havvağül Tevekkül.

Kamptaki esir Uygurlara ait 5 binden fazla fotoğraf ve bilgi de yayımlandı. Birçok

kişinin sadece Müslüman oldukları için ya da Müslümanların çoğunlukta olduğu ülkeleri ziyaret ettikleri için gözaltı kamplarına yerleştirildiği belirtildi.

Anihan Hamit 73 yaşında gözaltına alındı. Tutuklanan kişilerin çoğunun da inançlarından dolayı hapis cezası aldığı, çok sayıda kişinin akrabaları tutuklandığı için şüpheli listesine alınarak takip edildiği kaydedildi.

Rahile Ömer, gözaltına alındığında sadece 15 yaşındaydı.

Son yıllarda uluslararası basına yansıyan Doğu Türkistan'a ait uydu görüntüleri, bölgede gözaltı kamplarının sayısındaki artışı ortaya koymuştu. Kampta kalmış tanıklar da, tecavüz ve işkence olaylarının yaygın olduğunu savunuyor.

Anne babaları gözaltına alınan binlerce çocuğun da hükümet kontrolündeki yatılı ana okul tarzı yurtlara yerleştirilmesi tepkilere yol açıyor.

Çin hükümetinin 2017'den bu yana Doğu Türkistan genelinde inşa edilen Toplama Kamplarının "okullardan" başka bir şey olmadığını iddia etmesi; ortaya çıkan iç polis talimatları, koruma kadroları ve tutukluların daha önce hiç görülmemiş görüntüleri ile çelişiyor.

Sızdırılan dosyalar, Uygurların Ocak ve Temmuz 2018 arasında çekilmiş 5 binden fazla fotoğrafını içeriyor. Fotoğrafların ve sızdırılan belgelerin incelenmesi ile birlikte Konaşehir ilçesinde en az 2 bin 884 kişinin gözaltına alındığı tahmin ediliyor. Görüntü ve belgeler, Çin'in kamp tutsaklarına "istekli öğrenciler" iddiasıyla çelişiyor.

İSLAMİ SEMBOLLER TAŞIDIKLARI İÇİN GÖZALTINA ALINDILAR

Belgeler, birçok Uygurun, İslami semboller taşıdıkları ya da Müslüman nüfusa sahip ülkeleri ziyaret etmek istedikleri gerekçesiyle gözaltına alındığını doğruluyor.

Kamptan sızdırılan fotoğraflardan bazılarında silahlanmış gardiyanlar görülüyor.

Büyükannesi ile Kuran okuduğu gerekçesiyle bir Uygur'un 2017'de hapis cezasına çarptırıldığı öne sürülürken, yüzlerce kişinin yasadışı dini vaz dinlemek veya cep telefonlarında şifreli uygulamalar bulundurmamak sebebiyle hapis cezasına çarptırıldığı aktarılıyor.

KAÇMAYA ÇALIŞANLAR İÇİN VUR-ÖLDÜR POLİTİKASI YÜRÜRLÜKTE

Sızdırılan belgeler arasındaki bir dizi dahilî polis protokolü, tüm alanlarda silahlı subayların bulunduğu, gözetleme kulelerine makineli tüfek ve keskin nişancı

tüfeklerinin yerleştirildiğine ve kaçmaya çalışanlar için vur-öldür politikasının varlığına işaret ediliyor. Nakledilen herhangi bir Uygur için göz bağı, kelepçe ve pranganın zorunlu olduğu belirtiliyor.

Rapora göre birçok kişi, sadece Müslüman olduklarına dair işaretlerden yola çıkılarak ya da Müslümanların çoğunlukta olduğu ülkeleri ziyaret ettikleri için gözaltı kamplarına yerleştiriliyor.

Fotoğraflar arasında 60 yaşındaki Tacigül Tahir adlı kadının yasa dışı vaaz vermek suçlamasıyla Ekim 2017’de kampa yerleştirildiği bilgisi yer alıyor. Oğlunun alkol veya sigara içmediği için kadının “güçlü dini eğilimlere” sahip olduğu ifadesinin yer aldığı belgede, oğlunun da terör suçlamalarıyla 10 yıl hapis cezasına çarptırıldığı belirtiliyor.

班人员将隔离门打开。

3、武警打击组迅速对中心事发楼区外围封控、同时驱散中心院内流动人员。

4、SF30号警务站对中心大门外侧进行封控，同时设置道路障碍。

5、如学员不听劝告带枪民警可鸣枪示警，若学员不听劝阻继续扩大事态、逃跑或企图抢夺枪支，带枪民警予以击毙。

6、其余楼层接通报后各楼层安保组迅速组织安保人

If students do not respond to warning shots and continue to try to escape, the armed police shoot to kill

7、事件处理完毕后各楼层干部对学员进行安抚。

七、打击组将闹事、逃跑人员带离后将其交于相关部门进行审讯。

八、由相关部门对逃跑学员宿舍在押人员进行隔离审查。

九、开展教育、稳定在押人员思想情绪，确保学校安全稳定。

十、调查事件详细经过、确认事件性质、原因及教训、舆情控制。

十一、整改措施、责任追究。

KAÇMAYA ÇALIŞANLAR İÇİN “VUR-ÖLDÜR” POLİTİKASI

Fotoğraflarda en genç olarak gözükten Rahile Ömer’in, 15 yaşında gözaltında olduğu ifade edilirken, 73 yaşındaki Anihan Hamit’in kamptaki en yaşlı kişi olarak ka-

yıtlara geçtiği bilgisi yer alıyor.

Belgeler arasında üst düzey yetkililerin gizli konuşmaları, polis kitapçıkları, personel bilgileri ve 30 binden fazla Uygur Türkü için gözaltı ayrıntıları yer alıyor.

Raporda, polis protokolünde yer alan, kampların tüm bölgelerinde silahlı memurların, gözetleme kulelerinde makineli tüfeklerin ve keskin nişancı tüfeklerinin konumlandırılması bilgisinin, kaçmaya çalışanlar için “vur-öldür” politikasının varlığını açıkladığına işaret ediliyor.

ÇİN DIŞIŞLERİ: UYGURLAR MUTLU

Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Wang Winbin, BBC’nin gündeme getirdiği iddialarla ilgili soruya verdiği yanıtta, “Bahsettiğiniz, Çin karşıtı güçlerin Çin’i karamaya yönelik çabalarının son örneğidir. Bunlar eski hilelerin tekrarından ibarettir. Dedikodu ve yalanları yayarak dünyanın vereceği hükmü gölgeleyemezler. Xinjiang’da istikrar ve refahın olduğu, orada yaşayanların da hayatlarından memnun ve mutlu olduğu gerçeğinin üzerini örtemezler.” ifadelerini kullandı.

İNGİLİZ DIŞIŞLERİ: KANITLAR SOYKIRIMI DOĞRULUYOR

İngiltere Dışişleri Bakanı Liz Truss, elde

edilen yeni kanıtların Çin'in zorla çalıştırma, din özgürlüğüne yönelik ciddi kısıtlamalar, ebeveynlerin çocuklarından ayrılması, zorla doğum kontrolü ve toplu hapsetme gibi sistematik soykırım uygulamalarına ilişkin kanıtlar içerdiğini ifade ederken, Çin'in Uygur Türkleri ve diğer etnik guruplara yönelik muamelenin son derece insanlık dışı ve büyük çapta olduğuna dikkati çekerken böylece Pekin'in Doğu Türkistan'daki insanlık dışı hak ihlallerine ilişkin daha fazla şok edici ayrıntıların ortaya çıktığını belirtti.

Ayrıca İngiltere'nin uluslararası ortaklarıyla Çin'den hesap sormaya kararlı olduğunu belirten Truss, BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet'e sadadaki gerçekleri kapsamlı şekilde değerlendirebilmesi için bölgeye tam ve sınırsız erişim izni verilmesini gerektiğini, aksi takdirde bunun Çin'in bölgedeki eylemlerini saklama girişimi olarak nitelendirileceğinin altını çizdi.

ÇİN'İN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ CEZA KAMPLARINDA NELER YAŞANIYOR?

Sözde "Çin Halk Cumhuriyeti" rejim hükümetinin sistematik baskıları ve asimilasyon politikaları ile Doğu Türkistan'da topyekûn bir halk, asimilasyon ve soykırıma uğramaktadır. Milli, dini, siyasi ve kültürel olarak Doğu Türkistan'da Çinli

olmayan tüm Türk kökenli milletler bu baskının kurbanı olmaktadır.

Doğu Türkistan'da ağır insan hakları ihlallerinden aşmış soykırım derecesine ulaşan, her geçen gün dünya kamuoyunun daha çok gündemine gelen küresel mesele haline geldi. Etnik ve kültürel ayrımcılığa ve insan hakları ihlallerine maruz kalan Doğu Türkistanlılar, ucuz iş gücü olarak Çinli şirketlerde çalıştırılıyor. Öte yandan, Ortaya çıkan Resmi veriler ise, Çin Komünist Partisi idaresinin kültürel ve etnik soykırım uyguladığı Doğu Türkistan'daki toplama kamplarında milyonlarca insanı yasa dışı bir şekilde alıkoyduğunu gösteriyor. Fakat Çin hükümeti, toplama kamplarında ve ceza kamplarında insanlık dışı şartlarda tutulan Uygur Türklerinin durumuna dair tüm verileri dünya kamuoyundan gizlemeye ve soykırımı yalanlamaya çalışıyor.

Günümüzde şu an bile Doğu Türkistan'da Uygur ve diğer Türk halklarından milyonlarca kişi suçsuz yere toplama kamplarında tutuluyor. Bu baskı tüm şiddetiyle devam ederken, tanıkların ifadelerine göre tutuklulara işkence ediliyor. Sağlıksız şartlarda ellerinde kelepçe, ayaklarında zincirle yaşıyor. Kampta tutulanlara ne olduğu belirsiz ilaçlar ve iğneler veriliyor. Tırnak çekme, kamçı, elektrik verme gibi işkencelere maruz kalıyor. Kadınlar toplu tecavüze uğruyor.

Milyonlarca genç Doğu Türkistan'daki çalışma kamplarında veya Çin'deki fabrikalarda zorunlu köle işçi olarak çalıştırılıyor. Birçoğu toplama ve çalışma kamplarına gönderildikten sonra geride kalanlar da siyasi propaganda ezberlemeye, kamu hizmeti adıyla ücretsiz çalışmaya zorlanıyor. Kadınlar kısırlaştırılıyor, hamilelere zorla kürtaj yaptırılıyor. Genç kadınlar Çinlilerle evliliğe mecbur ediliyor. Ailelerinden koparılan yaklaşık 800 bin Uyghur Türkü çocuk, "melekler yuvası" denilen çocuk toplama kamplarında asimile ediliyor. Çince konuşmaya Çince yaşamaya, tıpkı bir çinliymiş gibi davranan, yaşam felsefesi, ideolojisi, hayata bakışı tama-

men Uygurlardan kopuk komünist bireyler olması için yetiştiriliyor.

Milli ve dini kültür mirasları, Uyghur tarihi ve kültürü, Türk- İslam mimarileri, tarihi şahsiyetlerin türbeleri yok ediliyor. İnanç özgürlüğü hiçe sayılıyor. 16 bin Cami yıkıldı. Kur'an-i kerim başta olmak üzere Uygurca yazılmış sayısızca eresi kitapları yakıp yok etti. Namaz kılmak, oruç tutmak kampa alınma nedeni olarak gösteriliyor. Türkiye başta olmak üzere yurtdışı ülkelerinde okumuş, seyahat etmiş olmak ya da sadece bunları yapan birinin akrabası olmak bile toplama kampına alınma veya hapse atılma nedeni sayılıyor.

"Kardeş aile" projesi adı altında her Türk aileyle ilgilenecek Çinli memur atandı. Sözde "kardeşler" aile mahremiyetini çiğneyerek Uygurların evlerinde 10 günlerce konaklıyor, aile üyelerinin rejime bağlılığını denetliyor.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

“ÇİN’DE TUTUKLU TÜRK VATANDAŞLARI VAR. HÜKÜMET İADELERİ İÇİN HIÇBİR ADIM ATMIYOR”

İYİ Parti Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin: “Oradaki Türk vatandaşlarına karşı bu denli kayıtsız kalmamız affedilebilecek bir tutum değil. (...) ‘ABD’liler, İngilizler, Fransızlar böyle iddia ediyor. O zaman biz uzak duralım’ anlayışı sorumluluktan kaçmaktır. Çin’den alınacak bir avuç dolar için kendini inkâr etmektir. (...) Benim için o insanların bizim soydaşımız olması, Türkçeyi Anadolu Türkçesine benzer bir şekilde konuşmaları, kültürel yakınlıkları önemli ama bu konu her şeyden önce bir evrensel insan hakları meselesidir.”

İYİ Parti Aydın Milletvekili Emekli Büyükelçi Aydın Adnan Sezgin ile BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet’in devam etmekte olan Çin ziyaretini, Çin’de kamplarda tutulan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Uygurları ve Uygur meselesinin arkasında ABD’nin ve Batı dünyasının olduğu iddialarını konuştuk.

Aydın Adnan Sezgin ile İYİ Parti’nin “Anlat İstanbul” programının Sultanahmet çalışmaları sırasında görüştük.

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet’in Çin ziyareti devam ediyor. Ziyaret dünya kamuoyunda özellikle, Türkiye’yi de yakından ilgilendiren Uygur

Özerk Bölgesi’ndeki toplama kampları yönüyle izleniyor. Sizin ziyaretle ilgili değerlendirmeleriniz nasıl?

Çin rejiminin insan haklarıyla ilgili organlara şeffaf davranacağına hiç inanmıyorum. Yapılan ziyaretin mevcut olandan farklı bir uygulamaya zemin oluşturacak bilgiler derleyebileceğine emin değilim.

Tabii ki Bachelet’in iyi niyetinden şüphe etmiyorum. Fakat açıkçası bunun bir tiyatro piyesinin ötesinde bir sonuç vereceğini, orada gerçekte ne olduğuyla ilgili bilgi verebilecek bir sonuç çıkacağını sanmıyorum.

Rejimin bu ziyareti istismar etmesinden de endişe ediyorum. İşte “BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri geldi, ne kadar şeffafız. Biz sadece suçluları kapatıyoruz içeri” gibi açıklamalar yapmak için kullanılabilir bu ziyareti.

Çünkü maalesef İslam Konferansı Örgütü'nün ziyareti sonrası hem İslam Konferansı hem rejim çok yanlış sonuçlara varıp, yanlış açıklamalar yaptılar. Bu bizi çok üzdü.

Ben de İnsan Hakları Konseyi'nde çalıştım. O konseyin işlevselliğine saygı duyuyorum. Bu konuyla daha derin bir şekilde ilgilenmelerini temenni ediyorum.

Ukrayna'daki savaşı bir kenara alıyorum;

Çin'in Doğu Türkistan'da, Şıncan bölgesinde yaptıkları şu anda dünyada insan hakları alanında yapılan en büyük, en sistematik ve en uzun vadeli zulümdür.

BM adına insan hakları konusunda uzmanlaşmış en önemli organ olan BM İnsan Hakları Komiserliği'nin en önemli meselesi de bu olmalı icap ediyor.

Bachelet, bu ziyarette her şeyi göremeyecektir. Ama umarım ziyaret, kurumun bu konuyla daha derin, daha yoğun ve istikrarlı bir şekilde ilgilenmesine vesile olur.

“Sayısıyla ilgili kesin bilgilerimiz yok ama orada tutulan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının olduğunu kesin olarak biliyoruz”

Bu konuyla ilgili bir önemli mesele de oradaki kamplarda zorla tutulan ve son 4-5 yıldır yakınlarının telefon irtibatı bile kuramadığı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları... En azından Türkiye’de ya da başka ülkelerde yakınları olanlardan konuşanlar sayesinde bu durumdan haberdarız. Devlet nezdinde kamuoyuna yönelik hiçbir açıklama yapılmadı bununla ilgili. Bu açıdan konu sadece “akraba toplum” ya da “din kardeşliği” gibi eksenlerin dışında doğrudan kendi alıkonulmuş vatandaşlarından dolayı da Türkiye’yi ilgilendiriyor. Sorunun bu yönüne dair görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sayısı ile ilgili kesin bilgilerimiz yok ama orada tutulan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının olduğunu kesin olarak biliyoruz. Hükümetten bu insanlarımızın Türkiye’ye iadelerini sağlamak için gerekeni süratle yapmasını talep ediyoruz.

Dışişleri Bakanı gitti. Cumhurbaşkanının teması oldu. Çin dışişleri bakanı buraya geldi.

Biz bu vatandaşlarımızla ilgili detaylı bilgi çağrısında bulunduk. Ama sonuçta hiçbir adım atılmadı.

Maalesef Türkiye bu konuda çok çekingen davranıyor. Bu çekingenlik Türkiye’nin ait olması gereken değerlerle de insan haklarıyla da hiç bağdaşmıyor.

Geçenlerde Konrad Adenauer Vakfı’nın Başkent Üniversitesi’yle birlikte düzenlediği bir uluslararası toplantıya katıldım. Orada konuşmacılardan biri, “Türkiye’yi BM’de Çin’e karşı bildiriye imzalatmaya zar zor ikna ettik” minvalinde bir şey söyledi. Bunlar beni sarsıyor. Hele oradaki Türk vatandaşlarına karşı bu denli kayıtsız kalmamız affedilebilecek bir tutum değil.

“ABD’liler, İngilizler, Fransızlar böyle iddia ediyor. O zaman biz uzak duralım’ anlayışı yanılısamdır, sorumluluktan kaçmaktır”

Türkiye’de Uygur konusunun Batı dünyası tarafından Çin aleyhinde bir propaganda malzemesi olarak kullanıldığı değerlendirilmeleri yapılıyor. Bunlarla ilgili yorumunuz nedir?

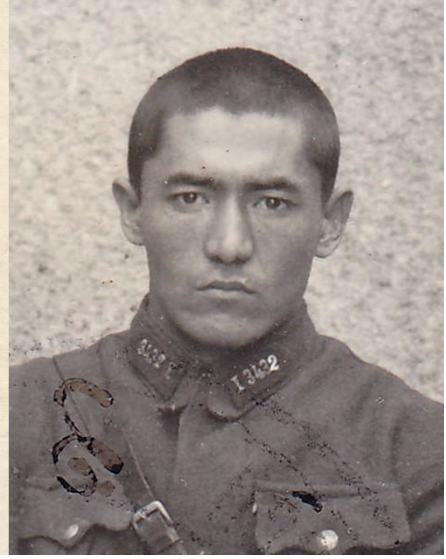
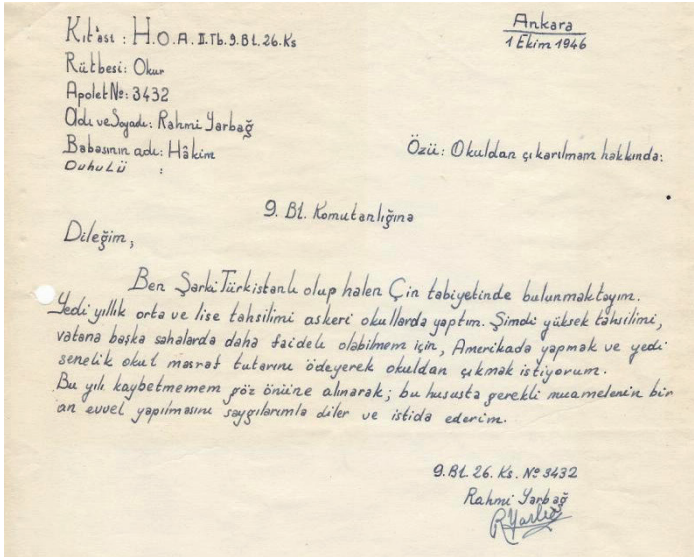
Benim için “ABD, Batı ülkeleri Çin’e karşı bu meseleyi istismar ediyor” anlayışı, sorumluluk üstlenmemek için bir mazeretten öte bir anlam ifade etmiyor ve çok yanlış bir yaklaşım.

ABD’liler saat 12’de “bakın saat 12” derse, “bu doğru değil” mi diyeceğiz.

Bakın ben soykırım terimini kullanmıyorum ama uygulamayı soykırımla özdeşleştiren birçok rapor var. Bu kadar rapor varken “ABD’liler, İngilizler, Fransızlar böyle iddia ediyor. O zaman biz uzak duralım” anlayışına girmek tam bir yanılısamdır, sorumluluktan kaçmaktır. Çin’den alınacak bir avuç dolar için kendini inkâr etmektir. Çok üzüldüğüm bu konuda.

Benim için o insanların bizim soydaşımız olması, Türkçeyi Anadolu Türkçesine benzer bir şekilde konuşmaları, kültürel yakınlıkları önemli ama bu konu her şeyden önce bir evrensel insan hakları meselesidir. Müstebit Çin rejiminin zulmü reva gördüğü bu toplum, insan olmaktan kaynaklanan tüm haklarına sahip olmalıdır. İnsan hakları boyutunda çok vahim bir durum var ve bunu bu tip sorumluluktan kaçma bahaneleriyle örtemezler.

Onur Erkan Yazdı

YURTDIŞI TÜRKLERİNE, TÜRKİYE'DE ASKERİ EĞİTİM VERİLMESİ

Milliyetçi ve muhafazakâr kesimin Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemine (1923-46) getirdiği önemli eleştirilerden birisi Türkiye'nin içine kapandığı Avrupalı olma hevesiyle bulunduğu coğrafyayı ihmal ettiği ve yurtdışı Türklerini kaderine terk ettiğidir.

Bu yazımda bu eleştirinin doğruluğu veya yanlışlığını bütün boyutlarıyla sorgulamayacağım.

Onun yerine çoktan unutulmuş ve bilimsel açıdan incelenmemiş bir konuyu; yani Türkiye'nin yurtdışı Türklere askeri okullarda eğitim vermesini inceleyerek, sanılanın aksine Türkiye'nin en azından bazı konularda uzun vadeli planlar çerçevesinde yatırım yaptığını göstermek istiyorum.

Konuya yönelik ilgim 2000'lerin başında Ankara'da bir antika pazarında tesadüfen bir askeri öğrenci dosyası satın almam ile başladı.

Dosyanın en üstünde Rahmi Yarbağ isimli Kara Harp Okulu öğrencisinin yurtdıŐında okuma gerekçesiyle 1 Ekim 1946'da verdiği okuldan ayrılma dilekçesi yer al-

maktaydı.

Dilekçeyi ilginç ve farklı kılan husus ise Rahmi'nin Çin vatandaşı bir Uygur olması ve 1939'da yedi arkadaŐıyla beraber Doğu Türkistan ve Çin'den gelerek askeri ortaokula kayıt olmasıdır.

Rahmi, Kara Harp Okulu'ndan ayrıldıktan sonra Amerika'ya gitmiş, ama arkadaşları eğitimlerine devam ederek subay nasbedilmişlerdir.

Aslında bu bilinmeyen bir hadise değildir. Mesela Doğu Türkistanlı öğrencilerden biri olan Emekli Tuğgeneral M. Rıza Bekin'in 2005'te yayımlanan anılarında Türkiye'ye geliŐini ve askeri okullarda okumasını anlatmaktadır.

Bu ve benzeri bilgiler başka kaynaklarda da geçmektedir.

Konunun bilinmeyen tarafı ise Doğu Türkistanlılar dışında başka ülkelerden getirilen Türk çocuk ve gençlerine de askeri okullarda eğitim verilmesidir.

Üstelik bu eğitim anılarda dile getirildiğinin aksine tesadüfler ve bireysel çabalar sonucu değil, uzun vadeli bir strateji ve

plan çerçevesinde verilmiştir.

Türkiye hudutları dışında kalmış Türklerin askeri okullara alınması 1923'te Azerilerle başladı.

Kızıl Ordu'nun Azerbaycan'ı işgali sonrasında Türkiye'ye sığınan Azeri birliklerinde yer alan ve Kurtuluş Savaşı sonrasında Türk ordusunda görev yapmak isteyen Azeri subayların Kara Harp Okulu'na kaydı yapıldı.

İlginç bir şekilde bir kısım İranlı Azeri de bunlarla beraber askeri okullara girmiştir.

1920'lerin sonu ve 1930'ların başında Atatürk ve hükümet kademeli bir şekilde yurtdışı Türklerinin tamamını kapsayacak şekilde askeri okulların kapıları onların çocuklarına açtı.

Çocuk ve gençler Türk diplomat ve temsilcileri tarafından o bölgede seçilmekteydi.

Seçilenler gruplar halinde Türkiye'ye gönderilmekte ve yapılan seviye tespit sınavı sonrasında farklı seviyedeki askeri okullara kayıtları yapılmaktaydı.

Başlangıçta Hatay ve Kıbrıs'a ağırlık verilmiştir. Tahminlerin aksine herhangi bir zorlukla karşılaşmadan düzinelerce çocuk ve genç bulunabilmiştir.

Çünkü o dönemde aileler hükümetten bağımsız olarak kendiliklerinden eğitim görmeleri için çocuklarını Türkiye'ye göndermeye başlamıştı.

1930'ların ortasında bu kez Doğu Türkistan ve Orta Asya gibi uzak diyarlardaki Türkler askeri okullara alınmaya başlandı.

Özellikle Afganistan'daki büyükelçilik, öğrencilerin seçilip Türkiye'ye gönderilmesinde önemli bir görev üstlendi.

Sovyetler Birliği'nden kaçıp Çin, Japonya ve Hindistan'da mülteci olarak yaşayan Türk gruplarından da öğrenci alınmıştır.

Amaçlanan bu çocuk ve gençlerin çoğunun mezun olduktan sonra ülkelerine dönmesi ve toplumlarına önderlik etmeleriydi.

Kalanlar ise bölge uzmanı olarak istidam edilecekti. Örneğin Doğu Türkistanlılar geldiğinde ülkelerinde Çin'e karşı bağımsızlık mücadelesi verilmekteydi.

Ancak öğrenciler okullarını bitiremeden bağımsızlık mücadelesi yenilgiye uğradı ve çoğunluk mezuniyet sonrasında Türk Silahlı Kuvvetleri'nde göreve başladı.

Hataıly gençler örneğinde ise daha eğitim görürlerken ülkeleri Türkiye'ye katıldı.

1946 sonrasında Soğuk Savaş koşullarında yurtdışı Türklerine yönelik askeri eğitim projesinin devam ettirilip ettirilmediği konusunda elimde bilgi ve veri bulunmamaktadır.

Sonuç olarak bilinenin aksine Atatürk ve arkadaşları "Yurtta sulh ve cihanda sulh" derken içe kapanık bir dış politika izlemişlerdir.

Tam tersine yurtdışı Türklerine askeri okullarda eğitim verilmesi örneğinde olduğu gibi Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere yönelik planlar yapılmış ve uygulamaya konulmuştur.

Ülkenin sınırlı mali ve askeri kaynakları ile olası tepki ve dış yaptırımlar hesaba katılarak askeri eğitim gibi düşük seviyede dikkat çekmeyen yöntemler benimsenmiştir.

Amaç hem yurtdışı Türk toplumlarının gelecek liderlerini yetiştirmek hem de Türkiye'nin bu bölgelere yönelik bilgi ve uzmanlık kapasitesini arttırmaktır.

Prof. Dr. Mesut Uyar Yazdı

DOĞU TÜRKİSTAN'DA NELER OLUYOR?

Şark cephesinde yeni bir durum yok: Kan, gözyaşı, tecavüz.. Aklınıza ne gelirse, zulüm sınır tanımıyor. “Belene kampı” mı dersiniz, “Ebu Gureyb” mi, “Gulak Takımadaları” mı, “Guantanamo” mu, “Esed’in zindanları” mı, (ve daha birçok) hepsinin bileşkesi mi!

Birileri Mekkeli müminlerse, onların Mekkeli müşrikleri de olacak! Birileri bu şekilde cennete ve cehenneme gidecek.

Ve bu da geçecek.

Onlar öyle imtihan olurken biz de burada imtihan oluyoruz, onlarla ve tüm dünyada olup bitenlerle. Çünkü bizler alemlere rahmet olarak gönderilen bir Peygamberin ümmetiyiz, yeryüzünden hesaba çekeceğiz. Allah bizim ellerimizle zalimleri cezalandırmak ve mazlumlara yardım etmek ister. Biz Allah’ın rızasının tecellisinin vesilesi olacağız. Hem de haksızlık kimden gelirse gelsin, kime yönelik olursa olsun, mazlumdan yana, zalime karşı olacağız, zalim babamız, mazlum düşmanımız da olsa. Nemrud’a karşı İbrahim, Firavun’a

karşı Musa olacağız! (da), halimiz malum. Reel Politik putu nefsimize taht kurup oturunca, kader, rızık ve ecel konusundaki nefsi arazlarımız başımızın belası. Doğu Türkistan ve diğer daha birçok topluluk zalimlerin elinde oyuncak olurken biz bahaneler uydurmaya devam ediyoruz.

Allah’ın şartını ve vaadini pek de dikkate almıyoruz. Sonuç malum.

Kendi türünde tek örnek olmadığının farkında olarak Doğu Türkistan örneğine bakalım ve bu anlamda kendi nefsimizi sorgulayalım.

Öte yandan; Mekke-i Mükerrerem’in, Medine-i Münevverem’in, Mescid-i Aksa’nın, Arz-ı Mev’ud coğrafyasının halini düşünelim eş zamanlı olarak. Haksızlıklar karşısında susanlar dilsiz şeytandı değil mi, zalimlere yardım edenlere gelince, Allah (cc) onları onların başına bela eder ve ateş onlara da dokunurdu değil mi! Doğu Türkistan konusunda devlet de suskun, toplum da. Artık cemaat de, vakıf da, toplum da her şeyi devletten bekliyor.

Devlette zaten “siz bu işlere karışmayın, burnunuzu sokmayın, siz bu işlerden anlamazsınız, bana güvenin gerisini merak etmeyin, bir bildiğimiz var” diyor.

Önce bu konularda bir temel duruşumuz olmalı. Din merkezli mi bakacağız, ulusal çıkar bazlı mı? Bu konuya vicdan açısından mı yaklaşacağız. Kuşkusuz her konuda olduğu gibi, din, ahlak, ideoloji, vijdan, çıkar, bilim, akıl, tarih, gelecek, birçok açıdan bakabilir insan. Birçok açıdan baksa bile bir esas noktası olması gerek. Doğu Türkistan bizim dini, tarihi, insani, ahlaki, felsefi, etnik, ideolojik, politik, gelecek, ulusal çıkar açısından önemli bir ülke ve halk.

Ben merkeze her meselede olduğu gibi bu meselede de dini alırım. Bu diğer boyutları görmezden gelme anlamına da gelmez.

Önce bu yanılışın kökleri. SSCB varken, Mao rejimi devam ederken, NATO üyesi bir ülke olarak o bölge ile ilgimiz devlet açısından NATO'nun yönlendirdiği bir politikalandı. Soğuk savaş döneminde dindar çevreler Komünizmle Mücadele programı kapsamında kontrol altında tutuluyordu. Ve bu hareket ülkedeki sol, sosyalist gruplarla da dengeleniyordu.

O zaman Ruzi Nazar vardı. Nazar'a destek veren içeride Enver Altaylı vardı. “Turan ülküsü” çerçevesinde bazı gruplarda bunları bir sahiplenme sözkonusu idi. Altaylı artık içeride. Bugün Ankara Çin'le daha yakın ve sıcak bir ilişki içinde. Avrasya/İpekyolu projesi çerçevesinde Çinlilere Türkiye'de vatandaşlık vermeye devam ediyoruz. Çin hükümeti ile de “iyi ilişkiler” geliştirme çabasında olduğumuz için de, nasıl Rusya ile ilişkileri geliştirme çerçevesinde Çeçenistan'ı gündemimizden çıkardı isek, Çin ile ilişkilerimizde sorun oluşturmaması için devlet olarak Doğu

Türkistan'ı görmezden gelmeyi tercih ediyoruz.

Mesela Asya'daki önemli bir İslam devleti olan Malezya, Endonezya'dan da ses çıkmaz.

Çünkü zaten Malezya'nın satılan ekonomik varlıklarının artık yarısından fazlası artık Çinlilere ait.

Pakistan'ın sesi çıkmaz, çünkü Hindistan'la sorunu var, iktisaden ve savunma açısından Çin'e kendini muhtaç hissediyor.

İran desenez Çin'le stratejik ortak. Arap dünyası siyaseten ABD ve AB'ye yakın olsa da toplumsal tüketim noktasında iktisadi olarak büyük ölçüde Çin'le bağımlılar.

Türkiye de aynı şekilde Çin'le ilişkilerini geliştirme çabasında.

Rusya ile Çin, ABD'ye karşı bölgede güç birliği içine girme ihtiyacı duyunca, Rusya'nın vesayeti altındaki Türki ülkelerinden hiç biri Çin'e karşı sesini çıkarmaya cesaret edemiyor.

Bu durumda da Doğu Türkistan yalnızlığa mahkûm ediliyor.

Dikkat ederseniz, bugün Doğu Türkistan'ı en çok dile getiren ülkelerin başında ABD ve AB ülkeleri var. Bu da onların hakşinaslıklarından değil, Çin'e boyun eğdirmek için üzerlerine askeri baskı uygularken, Batı cephesinde Fergana koridoru üzerinden Doğu Türkistan'ı harekete geçirerek askeri bir operasyon için vaziyeti kontrol etmek istiyor.

Yoksa Müslümanlara ve Türklere sahip çıkmak değil dertleri. Elbette batıda da Rachel Corrie gibi akıl, vijdan ve erdem sahibi insanlar vardı, varlar ve varolacaklar. Allah onların sayısını artırsın ve İslam'la şereflendirsin. Batı da onların

bu gayretlerinden yararlanarak, aslında kendi imajlarını düzeltmek için bir vesile olarak kullanmaya çalışıyor. Peki Çinli Müslümanların bu süreçte durumları ne! Çin'de tek Müslüman topluluk Doğu Türkistanlı kardeşlerimiz değil. Tek mazlum topluluk da Müslümanlar değil, bunu da görelim.

Aslında Müslümanlar olarak bizler sadece Müslüman kardeşlerimizin değil bütün insanların hak ve hukukunu korumak için çaba göstermekle yükümlüyüz. Çin'de, Doğu Türkistanlılar batıda, Huiler doğuda. Ortada daha sonra Müslüman olan Çinliler de var, Çin'de oturum izni olan, orada çalışan Müslümanlar var. Bütün bu kardeşlerimiz, ülke genelinde, Hilful Fudul örneğinde öteki tüm erdemli insanlarla ittifak kurup, ülkedeki Çinli olsun olmasın, başka inanç mensubu olsun, kim olursa olsun, onların hakkını savunmakla emrolunduk.

Orada mazlum olan birçok topluluk var. Tamam Güney Asya'da Budistler Müslümanlara zulüm ediyorlar, ama Çin'deki Budistler de zulüm görüyor.

Bizim zalime karşı mazlumun yanında olmamız gerekiyor. Zalim ya da mazlumun kimliğine bakmadan.

Bir kavme olan düşmanlığımız bizi onlar hakkında adaletsizlik yapmaktan sakındırmalı. Adil şahidler olmalıyız. Burada bizim de eksiklerimiz ve sorumluluklarımız var.

Kaldı ki, Doğu Türkistan halkı gerçekten mazlum bir halk ve yıllardır direniyorlar. Ülkeden bir şekilde ayrılıp geri dönmeyenler de ailelerinden haber de alamıyorlar. Toplama kamplarında inanılmaz zulümler yaşanıyor.

Bir ülke halkı dininden vazgeçmeye çağırılıyor. Ve bu zulüm aslında diğer birçok

Çinli için de geçerli. Bizimse bu gerçekler karşısında gözyaşı dökmekten öte yapacak işlerimiz olmalı. İktidarın siyasi hesapları, sivil insanları, dini toplulukları bağlamalı. Yoksa sadece Doğu Türkistan'ı değil, vicdanımızı da kaybedeceğiz ve o zaman Allah da bunların hesabını bizden sorar. Sonuçta elde etmek istediğimiz şeylerden de mahrum bırakılırız ve o şeylerin bize bir hayrı da olmaz.

Amerika, Müslümanlar ve muhaliflerle Çin yönetimini zaafa uğratmak ve Çin yönetimi üzerinden de yarın kendine karşı tehdit oluşturma riski taşıyan bu toplulukları zaafa uğratmak için Çin yönetiminin zulmünden istifade etmek için, onların kanları ve gözyaşları üzerinden kendilerine servet ve iktidar üretmek için her yolu deneyecektir. Zaten bütün zalimler, aynı Şeytanın işbirlikçisi ve zihniyet ikizidir. Ve tabii her toplulukta hain ve müfsidler olduğu gibi, akıl, erdem, hikmet ve iman sahibi insanlar da vardı, var ve varolacaktır. Ve sonunda onlar hangi ırktan olursa olsun aynı Allah'a iman edenler kardeşler. Unutmamak gerekir ki, Çin'deki, Çinli Hui Müslümanları, Mekke dışında ilk Müslüman olan topluluktur.

Bir topluluğa olan yakınlığımız, bizim onların yanlışlarını görmemize engel olmadığı gibi, bir topluluğa olan öfkemiz, düşmanlığımız da bizi onlar hakkında adaletsizliğe sevk etmemeli.

Sonuçta adil şahidler olmakla emrolunduk. Mekke-i mükerrreme'de Resulullahın örgütlediği erdemliler topluluğundaki temel düşünceden yola çıkarak diyorum ki, "yeryüzündeki bütün erdemli insanlar birleşiniz".

Selâm ve dua ile.

Abdurrahman Dilipak Yazdı

ÇİNLİ HACKERLAR BÜYÜK MİKTARDA HASSAS TEKNİK BİLGİ ÇALDI

Çin merkezli “Winntis” isimli Hacker grubunun 2019 yılından beri ABD, Avrupa ve Asya’da teknoloji casusluğu yaptığı ortaya çıktı. Birçok şirket maruz kaldığı casusluğun farkına bile varamadı.

Amerika’da faaliyet gösteren siber güvenlik şirketi Cybereason global siber casusluğu hakkında Opration CukooBees isimli bir araştırma gerçekleştirdi.

12 ay süren araştırmanın sonuçlarına göre Winntis Group ismi verilen ve siber dünyada APT 41 koduyla tanınan hacker grubu ABD, Kanada, Avrupa ve Asya’da bulunan birçok uluslararası faaliyet gösteren sanayi ve teknoloji şirketinden casus yazılımlar aracılığı ile bilgi sızdırdı.

ÖZEL BİLGİLER ÇALINDI

Karar Gazetesi’nde yer alan özel habere göre; Winntis grubu casusluk faaliyetlerini öncelikli olarak enerji, havacılık, uzay, biyoteknik ve ilaç sanayi üzerine yoğunlaştırdı. Cybereason, Winntis’in casusluk faaliyetlerini bazı şirketlerde 2019 yılından beri fark edilmeden sürdürdüğünü ve muhtemelen onlarca işletmeden binlerce gigabaytlık fikri mülk ve korunan özel bilgiler çaldığını açıkladı.

Cybereason yöneticisi Assaf Dahan Winntis'in hareket şeklinin Çin'in resmi "Made in China 2025" stratejisi ile uyum içinde yürüdüğünü belirterek, Winntis'in tüm casusluk faaliyetlerini Çin'in üretimde dış ülkelere bağımlı olduğu on çeşit mal üzerine yoğunlaştırdığını söyledi.

İLAÇ ÜRETİCİSİ SALDIRIYA UĞRAMIŞTI

Winntis grubunun yoğunlaştığı casusluk faaliyetleri öncelikli olarak robot, E otomobil, tıbbi cihaz ve yeni materyal üreten şirketlere karşı yapıldı. Bavyere Televizyonu tarafından 2019 yılında yapılan bir araştırmada da BASF, Thyssen Krupp, Henlek ve Siemens ile İsviçre merkezli ilaç üreticisi Roche'nin Winntis tarafından saldırıya uğradığı ortaya çıkmıştı.

Caybereason yetkililerine göre araştırmanın en endişe verici yönü, casusluk faaliyetinin hedefi olan bazı şirketlerin bu durumdan haberdar olmaması. Bu şirketlerdeki birçok fikri mülk, inşaa planı ve özel bilgiler Çinlilerin eline geçti.

ÇİN DEVLETİ ADINA ÇALIŞIYOR

CukooBees isimli araştırmanın sonuçlarına göre siber saldırılar çok büyük bir kesinlikle Winntis Grubu tarafından gerçekleştirildi. Bu grup 2010 yılından beri faaliyet gösteriyor ve Çin rejimi adına çalışıyor.

Kullandıkları yöntemler çok hassas ve zor tespit edilebiliyor. Bazı global şirketlerin bile 2019'dan beri casusluğu fark edememesi kullanılan yüksek teknolojiye bağlanıyor. Araştırmada yeni Malware (Zararlı, fonksiyon bozucu yazılımlar) tespit edildi.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

Uygur Halk sanatçısı tanınmış ünlü şarkıcı Şirali Eltikin 2021'in ortasından beri gözaltında olduğunu ve hapse atılma ihtimali olduğu öğrenildi.

Norveç'te yaşayan Uygur aktivisti Abduveli Ayup'un kişisel sosyal medya hesabından 27 Nisan 2022 yaptığı paylaşımında, sanatçı Şirali Eltikin'in Haziran 2021'de Urumçi'de Çin polisi tarafından "yabancılarla temas kurmak" bahanesiyle gözaltına alındığı, Milli şuurunu güçlü Usta müzisyen önümüzdeki ay Çin'in kurmaca mahkemesine çıkarılacağı. Kaynağa göre uzun hapis cezası tehlikesi olduğu iddia ediliyor.

Eltikin, Doğu Türkistan'daki sözde Xinjiang Makam ansambli makam ustası, geleneksel müziğe hakim, Uygur halk sanatçısıydı.

Uygur 12 makamı, Uygur geleneksel halk müziği ve popüler şarkılar alanlarında önemli başarılarla imza atmıştı. 1975 Kaşgar doğumlu sanatçı, Sanat Enstitüsü'nden mezun olduğundan beri Urumçi'Deki Uygur makam topluluğunda çalışıyordu.

Ünlü Sanatçılar Bir-Bir Tutuklandı

Uygur aktivisti Ayup, daha önce 3 Nisan

2022 tarihinde Uygur sanat sahnesinde parlayan yıldız, çağdaş Uygur müziğinin ve şarkılarının en etkili temsilcilerinden biri olan Tursun Şeyh'in 30 Temmuz 2021'de Çinli polisleri tarafından tutuklanıp on yıl hapis cezasına çarptırıldığını ve ünlü Uygur komedyen, şarkıcı Memetcan Abdukadir'in de tutuklu olduğunu ortaya çıkarmıştı.

Abduveli Ayup paylaşımında, üç Uygur şarkıcının suçsuz yere tutuklandığını BM insan hakları yüksek komiseri Michelle Bachelet'in Doğu Türkistan ziyaretinde, onları tutulduğu hapis hanesinde kesinlikle görmesi gerektiğini ve Çin rejiminden Uygurca şarkı söylemenin nasıl olurda hapis cezasıyla sonuçlandığını sorması gerektiğini ifade etti.

Sanatçıların tutuklanması, Çin'in 2017'de başlattığı büyük ölçekli keyfi tutuklama sırasında Uygur seçkinlerinin, yazarların, sanatçıların, araştırmacılar başta olmak üzere halk arasında büyüyen diğerlerin tutuklandığı döneme denk geliyor. Çin rejimi o sırada tutukladığı Uygur elitleri çeşitli bahanelerle hapse attı ve hatta idam cezasına çarptırmıştı.

Muhammed Ali Atayurt- Türkistan Press

ÇİN'DEN “SEMAH SHOWLU” RAMAZAN BAYRAMI

Çin, her yıl olduğu gibi bu yıl da Doğu Türkistan halkının barışçıl ve mutlu bir Ramazan Bayramı kutladığını iddia ederek uluslararası toplumun gözünü boyamaya çalıştı.

Çin rejimi, dünyanın geri kalanından farklı olarak bu yıl Ramazan Bayramı'nı kasten 3 Mayıs'a erteledi. Ramazan Bayramını fırsat bilen Çin rejimi propagandalar yapmaya başladı.

Çin kaynaklı sosyal medyada dolaşan bir dizi video, bir grup Uygur'un 6 yıldır İbadete kapalı, sadece İç turizime açık bırakılan Kaşgar-Heytgah Camii önünde geleneksel Semah gösterisi yaptığını kayd ediyor.

Video kaydından Bayram namazı kılınıp kılınmadığı anlaşılmazken, bu, Çin'in uzun yıllardır uyguladığı bir taktik olduğu ve dünyaca ünlü Heytgah meydanını dans platformu olarak kullanıp soykırım suçunu, özellikle Dini baskı politikasını saklamaya, gözlerden ıraklaştırmaya çalıştığı bilinen gerçek.

GEÇMİŞTE KULLANILAN YÖNTEMLER
AYNI

Hatıralarımızı tazeleyecek olursak geçen yıl Ramazan Bayramı'nda da aynı numarayı kullanan Çin rejimi, O sırada aynı görüntüler yayınlanmış, Uygurları Ramazan Bayramı arifesinde bir caminin önünde toplayıp, Sama oynattığı ortaya çıkmıştı. Bu durum yakınlardaki yabancı gazeteciler tarafından insanların Meydana doğru yürümesi üzerine “nereye gittiklerini sorması ve ne olduğunu bilmediklerini, üstlerinin meydana toplanma talimatı verdiğini söylemesiyle kurmaca olduğu ortaya çıkmıştı.

Gözlemciler, Çin rejiminin Bayram kutlama tiyatrosunu Doğu Türkistan'daki soykırımı örtbas etmek ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin Doğu Türkistan'a yapacağı ziyareti olumlu yöne çekmek için kurguladığını, oysa 6 yıldır Doğu Türkistan diasporası akrabalarıyla görüşmemekten şikayetçi olduğunu kaydetti.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

19 MİLYON TON KÖMÜR ÇALINDI

Çin, Avustralya'dan büyük miktarlarda kömür ithal ediyor ve Avustralya'yı cezalandırmayı amaçlayan daha önceki ithalat yaptırımları nedeniyle bazı Çin eyaletlerinde ciddi elektrik kesintileri yaşanmaya başladı. Birçok bölge ve fabrikanın elektrik sağlayamaması nedeniyle elektrik maliyetleri de yükseldi.

Bundan sebep işgalci Çin rejimi, Çin'in enerji talebini karşılamak için Doğu Türkistan'ın kömür kaynaklarını yağmalama çabalarını hızlandırdı.

“Çin'in Propaganda ajansı Tanrıdağ Ağı 17 Mayıs 2022 tarihli haberine göre Doğu Türkistan'daki “Çin Enerji şirketi Xinjiang şubesi” Doğu Jungar Açık Ocak kömür madenlerinde çıkarma çalışmalarını hızlandırdığı ve bu yılın ilk çeyreğinde 18.89 milyon ton kömür çıkardığı aktarıldı.

BUNUN GİBİ DAHA ÇOK MADEN BULUNUYOR

Bilgilere göre Doğu Türkistan'daki Doğu Jungar Açık Ocak Kömür Madeni, Kömür, yüksek kaliteli ateş gücü ile günlük ihtiyaç için gerekli elektrik üretimi, Kömür Gazlaştırma, endüstriyel buhar kazanları ve kömür maden Sahası bakımından 40 kilometrekareden fazla bir alanı kapsıyor ve 2.606 milyar ton rezerve sahip olduğu ifade ediliyor.

Haberde “Çin Enerji şirketi Xinjiang şubesi” bu yılın ilk çeyreğinde, 18.89 milyon ton kömür çıkardığı, bu artış, geçen yılın aynı dönemine göre 5,2 milyon ton fazla maden çıkarıldığını gösteriyor. Aynı hesapla Geçen yılın dönemine kıyasla 5.352 milyon ton artışla toplam 19.303 milyon ton kömür satıldığı ve satışlar şimdiye kadarki en yüksek seviyeye ulaştığı öne sürülüyor.

Ayrıca Projenin, “Çin Enerji şirketi Xinjiang şubesi” tarafından 2020 yılında onaylanan en büyük projelerden sadece biri olduğu belirtiliyor.

ÇİN'İN EN BÜYÜK 4. KÖMÜR ÜRETİM BLGESİ

Çin İstatistik Bürosu'na göre, Doğu Türkistan'ın 2019 yılında işlenmemiş kömür üretim miktarı 238 milyon tona ulaşmış ve Çin'in en büyük 4. kömür üreten bölgesi haline gelmişti.

Çin'de yakın zamanda ortaya çıkan enerji krizinin ardından İç Moğolistan ve Doğu Türkistan gibi işgal edilen topraklardan Çin illerine enerji kaynaklarının ulaşımı hız kazandı. Doğu Türkistan'daki kömür rezervleri, Çin'in toplam kömür rezervlerinin %37'sini oluşturmaktadır. Petrol ve gaz rezervlerinin de Çin'in toplam rezervlerinin %25'ini oluşturduğu ve söz konusu kaynağın hacmi 30 milyar ton olduğu tahmin ediliyor. Bunlardan hariç Doğu Türkistan'da Rüzgar ve Güneş enerji-

si teknolojisi kullanım alanında da ön planda.

Gözlemciler Doğu Türkistan'ın kaynaklarına ilişkin Çinlilerin açıkladığı verilerin güvenilir olmadığını hatırlatmakla birlikte, yağmalanan kaynakların Çin'in açıkladığı miktarın kat kat üstünde olduğunu söylüyor.

SADECE ÇALMIYOR, ZARAR DA VERİYOR

Ayrıca Doğu Türkistan'da 4 Ekim 2021'de yayınlanan hava kalitesi endeksinde göre, Hotan, Kaşgar ve Kızılsu olmak üzere üç bölgedeki hava kalitesinin tehlike sınırına ulaştığı ve İli vilayetindeki hava kirliliğinin daha kötü olduğu, insan sağlığına daha fazla etki gösterebileceği kaydediliyor.

Uzmanlar, Doğu Türkistan'daki elektrik santrallerinde büyük çoğunluğun kömürü yakıt olarak kullandığı ve Çin'in dünyaya zehirli karbondioksiti kontrol etme sözü vermesine rağmen, Doğu Türkistan'daki enerji santrallerinin ölçeğini her geçen yıl genişlettiğini bildirdi.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

ÇİN, DOĞU TÜRKİSTAN'DAN 193,5 MİLYON TONLUK YÜK TAŞIYACAK

Doğu Türkistan kaynaklarının yamalanmasını hızlandıran Çin, bu yıl ikinci çeyreğin başından beri demir yoluyla taşınan yük hacmini geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 63,4 artarak 193.5 milyon tona çıkardığı bildirildi.

Çin'in Propaganda ajansı Tanrıdağ ağı 16 Mayıs tarihli haberine göre, bu yılın başından bu yana Doğu Türkistan'ın tüm il, vilayet ve şehirlerinde dış ticaret ithalat ve ihracatının toplam hacminde artış kaydedildiği öne sürülüyor. Çin'i Doğu Türkistan'a, Doğu Türkistan'ı da Avrupa ve Orta Doğu ülkelerine ağlayan trenler, bölgedeki farklı gümrük kapıları aracılığıyla ilk dört ayda ihraç ettiği malların toplam değeri, geçen yılın aynı dönemine göre %45.4 artarak, 42.5 milyar Yuan'a ulaştığı ifade ediliyor.

Bilgilere göre 2022 ilk dört ayda ihracatta geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla Kaşgar'da %105.7, Aksu'da %273.6, Hotan'da %99, Korla'da %48,2 ve Kızılısu'da %273.7 olmak üzere artış oranı sağlandığı, Ürün kategorileri itibarıyla, tekstil, hazır giyim, ayakkabı ve makine ile elektronik ürünleri ihracatı geçen yılın ilk ve ikinci çeyreğine kıyasla sırasıyla %63,4 ve %41,6 artarak Çin'in toplam dış ticaretinin %47,5'ini ve %30,5'ni oluşturduğu kaydediliyor.

TRENLER KÖLE İŞÇİLİK ÜRÜNLERİ TAŞIYOR

Çin Demiryolu Urumçi Şirketi tarafından verilen bilgilere göre Çin'in "Bir Kuşak Bir Yol" Planı, Ekonomik Kuşağı çekirdek bölgesinin inşasının ilk dört ayda hızlanmasıyla birlikte Doğu Türkistan'daki bazı il, vilayet ve şehirlerde dış ticaretin katlanarak arttığı ve 2022 yılında Doğu Türkistan'daki sadece demir yollarından 193,5 milyon tonluk yük gönderilmesinin beklendiği, Doğu Türkistan'daki her hangi bir gümrük kapılarından geçen Çin-Avrupa yük treni seferleri ve yük miktarındaki istikrarlı büyümenin korunduğu iddia edildi. Ayrıca Bölgedeki demir yolları üzerinden taşınan yük miktarı 2021 yılında yüzde 6,2 artarak 185,6milyon tona ulaşmıştı.

Korgas Gümrük istatistiklerine göre, Avrupa trenlerine yüklenen malların ciddi ölçüde artmasıyla beraber çeşitlerinin de aynı oranda arttığı ve bu malların ekseri çoğunluğunu ise Doğu Türkistan'dan çalınan doğal kaynaklar ve köle işçilik ürünlerinin oluşturduğu görülüyor.

DOĞU TÜRKİSTAN KAYNAKLARI ÇALI-NIYOR

Çin virüsü (Covid-19), uluslararası toplu-

mun Çin'e uyguladığı ticaret ambargosu ve Çin eyaletlerinde yaşanan bir dizi felaket gibi faktörler nedeniyle son dönemde Çin ekonomisinde bir durgunluk yaşanıyor. Çin rejimi ise boşluğu doldurmak için Doğu Türkistan kaynaklarını çalma hızını arttırırken, aynı zamanda güçlendirme ve geliştirmeyi de ihmal etmedi.

Gözlemciler, Çin rejiminin Bölge kaynaklarını ve Doğu Türkistan'daki Uygurların köleleştirilerek elde edilen zorla çalıştırma ürünlerini Çin'in ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmanın yanı sıra Batı ve Avrupa'ya ihracatını hızlandırdığını, üstelik bunu yaparken "Bir Kuşak Bir Yol" ticaret planına göre önemli bir düğüm noktası olan Doğu Türkistan'da çok sayıda hava, demiryolu ve karayolu inşa ederek askeri dahil çeşitli doğal zenginliklerin Çine kaçırılması için kullandığını, oysa Doğu Türkistan'ın asil sahipleri olan yerel halkın ise faydalanmasına hiç imkan vermediğini, Batılı hükümetlerin Çin'e soykırım uyguladığı gerekçesiyle baskı yapıyor olmasına rağmen, Rejimin hala Doğu Türkistan'daki köle işçilik ürünlerini bazı Avrupa ülkelerine ihraç etmeyi devam ettirmekte olduğunu kaydetti.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

ÇİN'DEN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ POLİS GÜÇLERİNE ÖDÜL

Çin rejimi, son yıllarda Doğu Türkistan'da soykırımın infazında kilit rol oynayan bazı özel kuvvet ve polis memurlarını takdir eden özel bir bildiri yayımladı.

● Çin Propaganda ajansı Tanrıdağ ağı 9 Mayıs 2022 tarihli haberine göre, Çin Kamu Güvenliği Bakanlığı ve Çin Komünist Gençlik Birliği Merkez Komitesi, Urumçi şehir Kamu Güvenlik Bürosu 8. Özel Polis 1. Tugayı başta olmak üzere 8 tim ve 24 polis memurun özel olarak ödüllendirildiğini duyuran özel bildiri yayımladı.

ÇİN: EN YÜKSEK GÜVENCE İSTİYORUZ!

Habere göre, Çin Komünist rejimi bildiri- de, polis güçlerinin siyasi görüş ve siyasi anlayış benimsemeyi geliştirmesi, sözde “ana vatan” Çin’in siyasi güvenliğini ve istikrarını sağlam bir şekilde sürdürmesi

için kilit rol üstlenen polis güçlerinin, Çin Komünist Partisi’nin 20. Kongresi başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için en yüksek güvenceyle karşılaması gerektiğini belir- tiyor. Bildiri esasında Doğu Türkistan’da- ki sistematik soykırımın uygulayıcıları olan işkenceci Çin polislerine gaz vermek ve Bölgedeki baskıcı uygulamalarına de- vam etmesi için teşvik amaçlı olduğu an- laşılabilir.

Çin rejimi, Doğu Türkistan’daki Uygurlar gibi Türk halklarına karşı soykırım yap- mak için polisleri özel olarak kullanıyor ve son 5 yıldır polis gücünü ve güvenlik kol- larını büyük ölçekte destekleyerek geniş- letti ve polis sayısını katbekat arttırdı. Bu nedenle uluslararası araştırmacı ve ana- listler, Çin’in Doğu Türkistan’da bir “polis devleti” kurduğunu ve bölgede korkunç “devlet terörü” estirdiğini öne sürüyor.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

ÇİN: DİN ÖZGÜRLÜĞÜ, TARİHTE GÖRÜLMEMİŞ DÜZEYDE

Doğu Türkistan'da İslam'a karşı işlediği soykırım suçları ve Müslüman karşıtı terör politikası nedeniyle son yıllarda uluslararası toplum tarafından sertçe eleştirilen Çin rejimi, çeşitli sahte propagandalarla küresel toplumu kandırmaya çalışıyor.

Çin'in Xinhua Haber Ajansı'na göre, Çinli yetkililer 10 Mayıs'ta Urumçi'de sözde "Xinjiang'daki din özgürlüğü" adı altında bir video konferans düzenleyerek 60'tan fazla ülkeye çevrimiçi olarak yayınladığı öğrenildi.

● **Uluslararası toplumun gözünü boyamak için düzenlenen konferansta, Doğu Türkistan'daki sözde Xinjiang İslam Enstitüsü müdürü, Çin kuklası Abdurakib Tomurniyaz ön plana çıkartılırken, sahte imam, sözde "Xinjiang'da din özgürlüğü tarihte görülmemiş seviyelere ulaştı" safsatasını öne sürdü.**

Konferansta ayrıca Kaşgar Heytgah Camii imam hatibi Memet Juma başta olmak üzere Hotan, Sanji ve Gulca Şehrinden Çin yanlısı komünist imamlar ayrı ayrı konuşma yaparak yalan ifade verdi.

HİÇ SOYKIRIM YAŞANMIYORMUŞÇASINA

Çin'in önceden sufle verdiği gibi hepsi, Çin'in Doğu Türkistan'daki sistematik soykırım uygulamalarını ve İslam'a karşı şiddetli baskılarını inkar ederek, her milletten dini kesimin tüm haklarının güvence altına alındığı yalanını ileri sürdü.

Konferansta konuşan kukla yetkili Zumrat Obul, Küresel toplumun sözde Xinjiang'daki dini özgürlüğü anlaması için uluslararası dini kuruluşlarla din özgür-

lüğü temelinde temasını sürdürdüğünü söyleyerek dini özgürlük propagandası yaptı.

16 BİNDEN FAZLA CAMİ YIKILDI. DİN ADAMLARI KAMP TA

İşgalci Çin, “İslam’ın Çinlileştirilmesi” ve “dinin sosyalist topluma uyarlanması” adı altında son yıllarda Doğu Türkistan’da 16.000’den fazla camiyi yıktı veya tahrip ederek bazılarını Bar, ahır, atölye ve turizm merkezine dönüştürerek yalnızca Çinlilerin hizmetine açtı. Tüm dini şahsiyetler başta olmak üzere bilim insanları, ünlü sanatçılar, sporcular dahil milyonlarca insan toplama kamplarına veya hapishanelere hapsedildi. Doğu Türkistan halkının dini vecibelerini yerine getirmesi öte dursun, “Esselamu Aleykum” gibi müslümanca selamlaşması bile “dini aşırılık ifadesi” tanımlanarak yasaklandı. Sadece bir kaç tane göstermelik cami uluslararası toplumu kandırmak için sağ bırakıldı. Özellikle son yıllarda namaz kılmak yasaklanan Kaşgar’daki ünlü Heytgah Camii gibi Doğu Türkistan’ın birçok

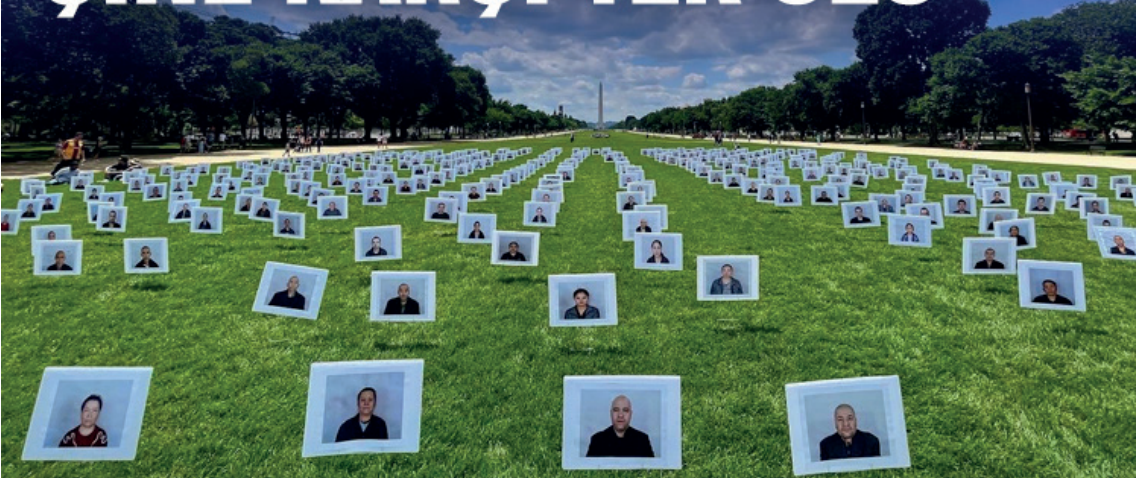
şehirlerdeki meşhur Camiler şu an turistik bir mekan olarak işlev görüyor.

Daha birkaç gün önce Ramazan Bayramı gününde Çin rejimi, uluslararası toplumu kandırmak için Kaşgar’daki Heytgah Camii önünde “Sama Showu” yapan bir grup Uygur’un videosunu servis ederek sahte Ramazan Bayramı havası yaratmaya ve “Uygurlar Mutlu” propagandasıyla gündemi manipüle etmeye çalışmıştı.

Çin’in Heytgah Camii’nde ibadeti yasaklayıp burayı bir turizm merkezi haline getirmesinin üzerinden 6 yıl geçmesine rağmen, planlanan oyun kapsamında şehrin her yerinden insanları toplayıp para karşılığı Sama gösterisi yaptırdığı, aslında her yıl bayram geldiğinde halkın bir gün öncesinden toplatılıp Show yaptırıldığı uluslararası medyada bilinen gerçek.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

DIŞPORADAKİ UYGURLAR ÇİNE KARŞI TEK SES

Çin'in Doğu Türkistan'da devam eden keyfi tutuklamaları ve sistematik soykırım uygulamalarının bir başka kanıtı olarak geçtiğimiz günlerde ortaya çıkan Doğu Türkistan'daki "Xinjiang Polis Teşkilatı" arşivlerinden ele geçirilen gizli belgelerin sızdırılması, uluslararası toplumda özellikle Doğu Türkistan diasporasında büyük yankı uyandırdı. Gizli belge, Çin'in Doğu Türkistan'daki vahşetini uluslararası kamuoyuna bir kez daha ifşa etmekle birlikte, tüm gerçekleri ve Çin'in uluslararası toplumu kandırma çabalarını, sahte "Xinjiang" propagandalarını ayyuka çıkarıyor.

Bu bağlamda, dünyanın dört bir yanında yaşayan Uygur Türkleri ve STK'lar, Çin'in Doğu Türkistan'daki insanlık dışı eylemlerine karşı küresel çapta protestolar düzenledi.

İSVEÇ'TE ÇİN KARŞITI PROTESTO

İsveç Uygur Maarif Derneği tarafından 29 Mayıs'ta İsveç'in başkenti Stockholm'de Parlamento binası önünde basın açıklaması ve Protesto gösterisi yapıldı.

Protestoda yapılan açıklamada, Çin polis arşivlerinden sızdırılan suç belgeleriyle

ilişkin Çin'i şiddetle kınayan eylemciler, BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet'in Çin'in tuzağına düştüğünü, kandırıldığını ve ziyaretin başarısız bir şekilde sonuçlandığıyla ilgili eleştirilerde bulundu.

ABD'DE ÇİN KARŞITI PROTESTO

ABD merkezli Amerikan Uygur Derneği tarafından 29 Mayıs'ta başken Washington'daki ABD Kongresi önünde düzenlenen gösteride, Çin polis arşivlerinden ele geçirilen gizli belgelerde masum Uygur-

ların maruz kaldığı kötü duruma dikkat çekilerek kamptaki esirlerden 500 kişinin fotoğrafı ABD Kongresi binası önüne dizildi.

KANADA'DA ÇİN KARŞITI PROTESTO

Kanada'da yaşayan Uygurlar Türkleri 29 Mayıs'ta Doğu Türkistan'daki sistematik soykırma karşı çeşitli sloganlar eşliğinde tepki gösterirken, BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet'in başarısızlıkla sonuçlanan Çin ve Doğu Türkistan ziyaretini eleştirdi.

AVUSTRALYA'DA ÇİN KARŞITI PROTESTO

Avustralya'nın Sidney kentinde yaşayan Uygurlar 29 Mayıs'ta bir araya gelerek Çin'in Doğu Türkistan'da sürdürdüğü sistematik soykırımı artık gizleyemeyeceği ve bir düzine gizli belgelerin ifşa edildiğini, bu bağlamda uluslararası toplumu zulmü durdurmak adına harekete geçmeye çağırdı.

NORVEÇ'TE ÇİN KARŞITI PROTESTO

27 Mayıs'ta Norveç'te yaşayan Uygurlar, Çin polis arşivlerinden ele geçirilen gizli belgelerdeki bazı kişilerin resimlerini taşıyarak zoraki kaybettirilen ve hala hiçbir haberi alınamayan aile üyeleri hakkında duyduğu endişelerini dile getirdi.

TÜRKİYE'DE ÇİN KARŞITI PROTESTO

26 Mayıs'ta Çin'in İstanbul Başkonsolosluğu önünde Uluslararası Doğu Türkistan STK'lar birliği öncülüğünde "Gizlenmiş Soykırım" Basın Açıklaması ve Protesto gösterisi düzenlenerek dünya kamuoyuna Doğu Türkistan'daki soykırma son verilmesi çağrısı yapılmıştı.

Ayrıca Kayseri ilinde yaşayan Uygurlar da, Doğu Türkistan Kültür ve dayanışma Derneği'nin öncülüğünde protesto yaparak Çini kınarken, BM insan hakları yüksek komiserliğinin "tarihi fırsat" olarak görülen Doğu Türkistan ziyaretini Çin propagandasına alet ettiği için eleştiride bulundu.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

RAPOR: GOOGLE VE YOUTUBE, ÇİN PROPAGANDASINA İZİN VERDİ

Google YouTube

Araştırma enstitülerinin yakın tarihli raporu Google, Bing ve YouTube gibi küresel sosyal paylaşım sitelerinin arama sonuçlarında ön plana çıkarma özelliğiyle Çin'in sahte propagandasının önünü açtığını gösteriyor.

Uluslararası bağımsız araştırma kuruluşlarından Brookings Enstitüsü ve Demokrasiyi Koruma Birliği'nin ortak yayımladığı raporda, Çin'in Google ve Microsoft arama motorları aracılığıyla (#Xinjiang) ve Çin virüsü (#Covid-19) etiketiyle Doğu Türkistan hakkında etkili bir şekilde yanlış propaganda yürütüldüğü ortaya konuyor.

Rapora göre araştırmacılar, aralarında Microsoft'un Bing arama motoru, Bing News ve Google arama motoru, Google News ve YouTube'un da bulunduğu beş kaynaktan #Xinjiang, #Uygur, #Adrian Zenz ve Çin virüsü (#Covid-19) dahil olmak üzere 12 anahtar kelimenin arama sonucunda müthiş bir sonuç elde edildiği, 120 günlük inceleme sonucu varılan ye-

From left to right: Examples of tweets from China's consul general in Durban, South Africa, and China's embassy in the Netherlands highlighting the genocide of Native Americans and referring to genocide allegations as "the lie of the century" (February 9, 2022, and December 2, 2021).

16% of top search data collected over 120 days returned Chinese state media content

Search engine	Total observations	Chinese state media observations	Not Chinese state media observations	Percentage Chinese state media
Bing News	12,477	2,260	10,217	18%
Google News	14,310	3,525	10,785	25%
Bing Search	15,840	762	15,078	5%
Google Search	13,255	1,076	12,179	8%
YouTube	14,160	3,568	10,592	25%
TOTAL	70,042	11,191	58,851	16%

künde adı geçen sosyal paylaşım sitelerinin Çin'in soykırımı örtbas etme propagandalarına öncelik verdiği görülüyor.

YOUTUBE'DA DAHA DA CİDDİ

Bilgilere göre Google ve Bing, arama motorlarında “#Xinjiang” anahtar kelimesi için arama yapıldığında, Çin resmi medyası sıralaması ilk on arama sonucunda en az %88 oranında gösteriyor, Çin devlet medyasına ait ilk on videodan biri olma şansı %98 olan “#Xinjiang” kelimesi için yapılan benzer aramalarla durum YouTube'da daha da ciddi.

Genel olarak, Google News ve Bing News'de Doğu Türkistan ve Çin virüsü ile ilgili anahtar kelimelerin aranması, genel

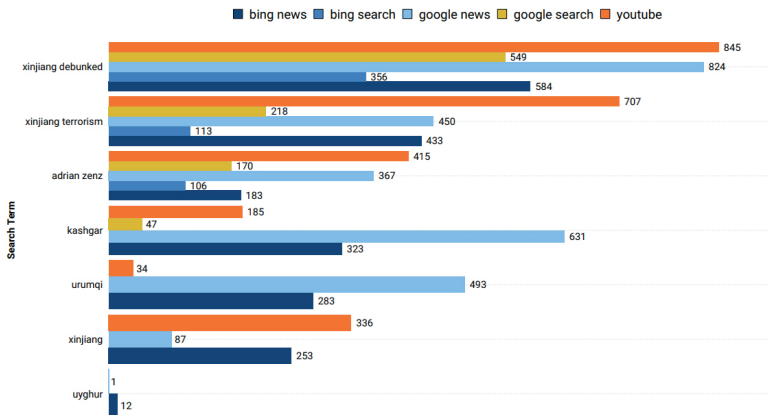
sonuçların %22'sini oluşturuyor. YouTube'da, Çin resmi medyasındaki videolar toplam arama sonuçlarının %25'ini oluşturuyor. Belirtilenlere göre bunlar sadece Çin devlet medyasının sonuçlarıdır ve içerik Çinli yabancı reklamcılar tarafından yayınlandığında oran daha da yükseliyor.

NEDEN ÇİN RESMİ MEDYASI ÖN PLANDA

Oysa Google ve YouTube Çin'de tamamen yasaklanmış durumda ve Microsoft'un Bing arama motoru da sınırlı sayıdaki Çince hizmetiyle Çin'deki varlığını koruyor. Doğu Türkistan'daki insanlık dışı soykırım hat safhaya ulaşmış, bölgeden haber alınamıyorken, Google, Bing, YouTube gibi uluslararası dijital platformlarda Çin resmi medyasından bu kadar çok bilgi almak ve arama sonuçlarında ikide bir karşılaşmak gerçekten şok edici hadise.

Google, Wall Street Journal'a yaptığı açıklamada, şirketin ifade özgürlüğünü korumaya çalışırken, aynı zamanda etki

Chinese state media frequently appeared in top search results for both neutral and loaded terms related to Xinjiang

yaratma veya siber saldırıları da engelleyeceğini söyledi. Microsoft ise raporu değerlendirdiğini ve şirketin her zaman kendi kendine çeki düzen verdiğini belirtti.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

BM'NİN DOĞU TÜRKİSTAN ZİYARETİ NASIL SONUÇLANDI?

Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet, Çin ziyaretinde yetkililere, Doğu Türkistan'nda uygulanan "terörle mücadele tedbirlerinden" duyduğu endişeleri dile getirdiğini açıkladı.

Bachelet, 6 günlük ziyaretinin sonunda Çin'in Guancou kentinde düzenlediği çevrim içi basın toplantısında, temaslarına ilişkin detayları paylaştı.

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri unvanıyla bir yetkilinin 17 yıl sonra ilk kez Çin'i ziyaret ettiğini belirten Bachelet, ziyaretinde başta Xi Jinping olmak üzere üst düzey Çinli yetkililerle yerel ve küresel insan hakları sorunlarını konuşma fırsatını bulduğunu anlattı.

Doğu Türkistan'daki zulmün yoğun olarak yaşandığı Kaşgar ve Urumçi şehirlerini ziyaret ettiğini kaydeden Bachelet, burada Komünist Parti yetkilileriyle görüşüğünü, Kaşgar'da bir cezaevine, deneme okuluna ve güya "artık faal olmayan", Çin hükümetinin sözde "mesleki eğitim merkezi" adını verdiği Toplama kampı binası-

na da uğradığını sözlerine ekledi.

ADETA ÇİN'İN EKMEĞİNE BAL SÜRDÜ

BM yetkilileri, ziyaretin inceleme veya soruşturma amaçlı gerçekleşmediğini, "Bu ziyaret, Çin'in üst düzey liderleriyle insan hakları konusunda doğrudan tartışarak birbirimizi dinleme, endişelerimizi dile getirme, gelecekte Çin'e uluslararası insan hakları hukukundan kaynaklanan yükümlüklerini hatırlatma amacına yönelik daha düzenli ve anlamlı temaslar için imkanları keşfetme ve zemin hazırlama fırsatını verdi." Sözlerini sarf etti.

Gözlemciler Zulüm hala üst zirvede devam ederken adeta Çin'in propaganda-sını yapıyormuş gibi açıklamalar, Çin'in ekmeğine bal sürdüğünü ve Çin'in bu ziyareti uzun yıllarca propaganda amaçlı kullanacağını söyledi.

TERÖRLE MÜCADELE TEDBİRLERİ UYGURLARI HEDEF ALIYOR

Uygurlara yönelik insan hakları ihlalle-

rine ilişkin iddialara değinen Bachelet, “Doğu Türkistan’da, özellikle Uygurlar ve çoğunlukla Müslüman azınlıkları hedef alan, terör ve radikalleşmeyle mücadele tedbirlerinin uygulanmasına ilişkin sorularımı ve endişelerimi dile getirdim.” ifadesini kullanan Bachelet, Uygurların zorla götürüldüğü öne sürülen Toplama Kamplarına dair etraflı bir değerlendirme imkanı bulamadığının altını çizerek, “Söz konusu eğitim programının bağımsız yargı denetiminden mahrum olması, emniyet ve adli muhafaza görevlileri ile eğitim kurumlarındaki görevliler hakkındaki şiddet ve kötü muamele iddiaları ve meşru dini pratiklerin yasaklandığına dair iddiaları Çin hükümetine sordum.” açıklamasında bulundu.

Doğu Türkistan’ndeki “terörizmle mücadele” ve “aşırıcılıktan arındırma” amacıyla uygulanan programların Uygur Türkleri ve diğer etnik azınlıkların haklarına verdiği zarara dair endişelerini gündeme getirdiğini aktaran Bachelet, “Çin hükümetine tüm terörle mücadele ve aşırılıklardan arındırma programlarının, uluslararası insan hakları standartlarına uygun yürütüldüğünden ve keyfi ve ayrımcı uygulamalara yer vermediğinden emin olmak için gözden geçirilmesi tavsiyesinde bulundum.” diye konuştu.

TOPLAMA KAMPLARI KAPATILMIŞ MIŞ

Doğu Türkistan diasporası hala milyonlarca insanın kayıp olduğu ve muhtemelen Toplama Kamplarında tutulduğu savunurken Kampların artık olmadığını söylemeye çalışan Bachelet, görüşmeler sırasında Çin hükümetinin, “mesleki eğitim merkezleri” adı verdiği milyonlarca Uygur Türkü ve diğer Müslüman azınlık mensuplarının yargı kararı olmadan alıkonulmasına yol açtığı iddia edilen programın sonlandırıldığı bilgisini verdiğini ifade etti.

Doğu Türkistan’ın Kaşgar kentinde bir kurmaca hapishaneyi ziyaret ettiğini ve mahkumları gördüğünü, bu hapishaneye erişimin yeterince açık ve şeffaf olduğunu söyleyen Bachelet, Çin ziyareti öncesinden beri Doğu Türkistan diasporasının özellikle Çin’deki ailelerinden haber alamayan Uygurların taleplerinden de haberdar olduğunu kaydederek, görüşmeler sırasında ilgili yetkililere, Uygurların aileleri hakkında bilgi sağlama talebini iletmiş ve bu konunun önceliğine dikkati çektiğinden bahsetti.

HONG KONG VE TİBET’İN SORUNLARI DA KONUŞULDU

Tibet Özerk Bölgesi ve Hong Kong Özel İdari Bölgesi’ndeki insan hakları sorunlarını da ziyareti sırasında ele aldığını vurgulayan Bachelet, Tibet’teki azınlığın dini ve kültürel haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini yetkililere beyan ettiğini bildirdi.

Bachelet, Hong Kong’un uzun yıllardır insan hakları ve bağımsız medyanın merkezi olarak örnek teşkil ettiğine dikkati çekerek, “Bölgede avukat, aktivist, gazeteci ve diğer sivillerin Ulusal Güvenlik Kanunu adı altında gözaltına alınması endişe verici. Hong Kong’daki duruma ilişkin BM İnsan Hakları Komitesi, temmuz ayında değerlendirme yapacak.” dedi.

ORTAK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMA-SI İMZALANDI

Ayrıca BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve Çin hükümeti arasında ortak çalışma grubu kurulması üzerine yetkililerle anlaşma sağlandığı bilgisini veren Bachelet, “Çalışma grubu kapsamında ülkede azınlıklar, iş dünyası, terörle mücadele, dijital dünya ve hukuki uygulamaların insan hakları boyutunu görüşmek üzere görüşmeler organize edilecek.” ifadesini kullandı.

Bachelet, Komiserliğin geçen yıl hazırladığını açıkladığı Uygurlara yönelik hak ihlallerine dair raporun ne zaman açıklanacağına dair ise bilgi vermedi.

BM İnsan Hakları Ofisi, 8 Mart'ta BM İnsan Hakları Konseyinin 48'inci oturumunda Pekin yönetimi ile BM heyetinin bölgeyi ziyaret etmesi konusunda anlaşmalarını duyurmuştu.

ÇİN'İN DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ CEZA KAMPLARINDA NELER YAŞANIYOR?

Sözde “Çin Halk Cumhuriyeti” rejim hükümetinin sistematik baskıları ve asimilasyon politikaları ile Doğu Türkistan'da topyekûn bir halk, asimilasyon ve soykırıma uğramaktadır. Milli, dini, siyasi ve kültürel olarak Doğu Türkistan'da Çinli olmayan tüm Türk kökenli milletler bu baskının kurbanı olmaktadır.

Doğu Türkistan'da ağır insan hakları ihlallerinden aşmış soykırım derecesine ulaşan, her geçen gün dünya kamuoyunun daha çok gündemine gelen küresel mesele haline geldi. Etnik ve kültürel ayrımcılığa ve insan hakları ihlallerine maruz kalan Doğu Türkistanlılar, ucuz iş gücü olarak Çinli şirketlerde çalıştırılıyor. Öte yandan, Ortaya çıkan Resmi veriler ise, Çin Komünist Partisi idaresinin kültürel ve etnik soykırım uyguladığı Doğu Türkistan'daki toplama kamplarında milyonlarca insanı yasa dışı bir şekilde alıkoyduğunu gösteriyor. Fakat Çin hükümeti, toplama kamplarında ve ceza kamplarında insanlık dışı şartlarda tutulan Uygur Türklerinin duruma dair tüm verileri dünya kamuoyundan gizlemeye ve soykırımı yalanlamaya çalışıyor.

Günümüzde şu an bile Doğu Türkistan'da Uygur ve diğer Türk halklarından milyonlarca kişi suçsuz yere toplama kamplarında tutuluyor. Bu baskı tüm şiddetiyle devam ederken, tanıkların ifadelerine göre tutuklulara işkence ediliyor. Sağlıksız şartlarda ellerinde kelepçe, ayaklarında zincirle yaşıyor. Kampta tutulanlara ne olduğu belirsiz ilaçlar ve iğneler veriliyor. Tırnak çekme, kamçı, elektrik verme gibi işkencelere maruz kalıyor. Kadınlar toplu tecavüze uğruyor.

Milyonlarca genç Doğu Türkistan'daki çalışma kamplarında veya Çin'deki fabrikalarda zorunlu köle işçi olarak çalıştırılıyor. Birçoğu toplama ve çalışma kamplarına gönderildikten sonra geride kalanlar da siyasi propaganda ezberlemeye, kamu hizmeti adıyla ücretsiz çalışmaya zorlanıyor. Kadınlar kısırlaştırılıyor, hamilelere zorla kürtaj yaptırılıyor. Genç kadınlar

Çinlilerle evliliğe mecbur ediliyor. Ailelerinden koparılan yaklaşık 800 bin Uygur Türkü çocuk, "melekler yuvası" denilen çocuk toplama kamplarında asimile ediliyor. Çince konuşmaya Çince yaşamaya, tıpkı bir Çinliymiş gibi davranan, yaşam felsefesi, ideolojisi, hayata bakışı tamamen Uygurlardan kopuk komünist bireyler olması için yetiştiriliyor.

Milli ve dini kültür mirasları, Uygur tarihi ve kültürü, Türk- İslam mimarileri, tarihi şahsiyetlerin türbeleri yok ediliyor. İnanç özgürlüğü hiçe sayılıyor. 16 bin Cami yıkıldı. Kur'an-i kerim başta olmak üzere Uygurca yazılmış sayısızca eresi kitapları yakıp yok etti. Namaz kılmak, oruç tutmak kampa alınma nedeni olarak gösteriliyor. Türkiye başta olmak üzere yurtdışı ülkelerinde okumuş, seyahat etmiş olmak ya da sadece bunları yapan birinin akrabası olmak bile toplama kampına alınma veya hapse atılma nedeni sayılıyor.

"Kardeş aile" projesi adı altında her Türk aileyle ilgilenecek Çinli memur atandı. Sözde "kardeşler" aile mahremiyetini çiğneyerek Uygurların evlerinde 10 günlerce konaklıyor, aile üyelerinin rejime bağlılığını denetliyor.

Muhammed Ali Atayurt-Türkistan Press

BM İnsan Hakları Uzmanı ve Özel Sözcüsü Alena Douhan, Doğu Türkistan'daki soykırımı savunmak için Çin rejiminden 200.000\$ rüşvet aldı.

KAYNAKÇA

<https://www.okuryazar.com.tr>
<http://www.cankayagazetesi.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://serbestiyet.com>
<https://www.independentturkish.com>
<https://www.yeniakit.com.tr>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>
<https://turkistanpress.com>

DOĞU TÜRKİSTAN GERÇEĞİ

Doğu Türkistan'da neler oluyor?

Doğu Türkistan'la ilgili haberlerin hangisi gerçek, hangisi gerçek değil?... Dergimiz, güvenilir haber kaynakları ve yaşıyan tanıkların beyanlarıyla, Çin rejiminin insanlığa karşı suçlarını ve bu suçlarını örtbas etmek için servis ettiği gerçeği dışı bilgi ve haberleri ifşa etmeyi, ayrıca günümüzde Doğu Türkistan halkının maruz kaldığı insanlık dışı zulümleri dünya kamuoyuna sunmayı hedefler.

Genel Yayın Yönetmeni **Abdulvaris ABDULHALİK**

Grafik Tasarım **Örkeş**

Editör **Muhammed Ali ATAYURT**
Abdulvaris ABDULHALİK

Karikatür **Radwa ADL**

Yayın Kurulu **Doğu Türkistan Basın ve Medya Derneği**

Yayın Türü **Aylık Yayın**

Yazışma Adresi **Kartaltepe Mah. Geçit Sok. No: 6 Dük 2**
Sefaköy K.çekmece İSTANBUL

info@turkistanmedia.com www.turkistanpress.com www.istiqlalmedia.com

+90 212 540 31 15 +90 553 895 19 33 +90 541 797 77 00